

Početkom ove godine, vlada Velike Britanije našla se u ozbiljnom problemu. Većinu resursa i vremena oduzimali su joj pregovori oko Brexita koji ne idu najbolje za članicu koja napušta Uniju. Činjenica da Britanija i nema čime da ucjenjuje EU sve su jasniji ne samo političarima, nego i javnosti. Uz to, vlada ovisi o jako tankoj većini i malim koalicijskim partnerima čiji veliki apetiti dodatno otežavaju posao. Sve u svemu, pojedine su ankete počele jasno pokazivati kako birači vladu doživljavaju kao paraliziranu, pasivnu, pa čak i nesposobnu. Premijerki Theresi May je, drugim riječima, hitno trebala neka kampanja koja bi ju prikazala aktivnom i angažiranom oko nekog problema koji može lako prikupiti simpatije stanovništva. Rješenje je pronađeno u - plastici.

Tako je premijerka 10. siječnja pompozno najavila "rat plastičnom otpadu", obećajući da će Britanija voditi globalnu borbu protiv tog zla. Unatoč ratobornoj retorici, mjere su izrazito skromne i uključuju naplatu vrećica u dućanima te sugestiju (a ne obavezu) supermarketima da barem jednu policu namijene proizvodima bez plastične ambalaže. Nije nimalo slučajno da je baš ovaj materijal odabran za vladinu kampanju. Već nekoliko godina u Britaniji raste averzija prema plastici. Nju je, između ostalog, ojačao prošlogodišnji popularni dokumentarni serijal skupe produkcije Plavi planet II, koji je posljednju epizodu posvetio teškim scenama albatrosa i kitova ugroženih plastičnim otpadom u okolišu i prehrambenom lancu te pledoajeu gledateljima da reagiraju.

Vizualizirano zagađenje

Reakcija nije izostala, čemu svjedoči sve veća popularnost pokreta Plastični napad. Njegovi aktivisti prilikom kupnje plastičnu ambalažu demonstrativno ostavljaju u dućanu, odnoseći kući samo otpakirane proizvode. Pritom problem nisu samo vidljivi omoti. Kako se u posljednje vrijeme sve češće upozorava, naše su vode i mora puni mikro i nanoplastike, sitnih i teško razgradivih čestica koje "ispadaju" iz naših ambalaža ili npr. sintetičke odjeće prilikom pranja, te dospijevaju u našu pitku vodu i prehranu. Njihov zdravstveni utjecaj nije sasvim utvrđen, no izaziva zabrinutost. U svakom slučaju, problem plastike posljednjih je godina u mnogim zemljama postalo najvidljivije okolišno pitanje, koje je potaknulo više brige čak i od globalnog zatopljenja.

Za to postoji nekoliko razloga. Jedan od njih je činjenica da kao "zagađenje" lakše vizualiziramo plastičnu vreću oko mladunčeta delfina, nego ugljikov dioksid u atmosferi. I tu zapravo leži jedna od opasnosti inače hvalevrijedne kampanje protiv zagađenja plastikom. Kako je za BBC nedavno upozorila ekološka aktivistica i profesorica dizajna Rhoda Trimmingham, u problemu s plastikom nismo se našli slučajno. Teška razgradivost plastike - zajedno s drugim svojstvima poput lakog oblikovanja i jeftine proizvodnje - nije samo ključni uzrok ekološkog problema, nego i njegova glavna prednost za korištenje u skladištenju i

transportu. Drugim riječima, materijal koji ne trune i ne hrđa trenutno nema zamjene za potrebe koje ima suvremena ekonomija.

Logika profita

Plastika možda nije osobito cijenjen materijal prilikom kupnje odjeće ili namještaja, ali njegovo izostavljanje iz transportnog lanca natjeralo bi nas da prihvatimo jedno od dva rješenja – korištenje skupljeg materijala za ambalažu ili pristajanje na neekonomičniji transport i češće propadanje robe. Oba bi rješenja lako mogla imati teže ekološke posljedice od korištenja plastike. Naravno, ništa od toga ne znači da se treba pomiriti za zamkom plastike, međutim ipak dovodi u pitanje rješenja koja nude spomenuti aktivisti ili, puno stidljivije, britanska i mnoge druge vlade. Nekoliko primjera to jasno ilustrira. Za početak naš problem je činjenica da dobar dio robe – gotove ili poluzavršene – koju konzumirano ili prerađujemo prelazi goleme udaljenosti.

To dakako nije najracionalnije korištenje transporta, ali proizlazi iz logike profita, odnosno potrage za nižom cijenom robe ili rada na globalnom tržištu. Tako, osim što znatno doprinosi globalnom zatopljenju, međunarodno brodarstvo i drugi oblici prijevoza kontejnerima “hrane” i našu ovisnost o plastici, ne iz logike potrošnje, nego iz logike profita. No to nipošto nije jedini razlog zašto proizvodnja plastike na globalnoj razini neprestano raste. Naime, prema procjenama Stephena Zingera, konzultanta u petrokemijskoj industriji, naftne kompanije posljednjih godina puno ulažu u proširenje svojih kapaciteta proizvodnje plastike u strahu da potrošnja goriva dostiže svoj “vrhunac”, odnosno da će u narednom periodu stagnirati.

Ozbiljnija intervencija

Povećanje proizvodnje ovog materijala stoga je posljedica investicijskih kalkulacija koncesionara naftnih izvora, ne potrošačke potrebe. Stvar je posebno uznemirujuća ako znamo da se plastika jednako lako može i reciklirati, no i s tim postoje problemi. Naime, posljednjih godina gomilanje plastičnog otpada nije bilo veliki (ili barem ne toliko vidljivi) problem u zapadnim zemljama jednostavno zato što je Kina uvozila dobar dio njihovog plastičnog otpada. No suočena s vlastitim problemima zagađenja plastikom, ta je zemlja početkom ove godine naprasno zaustavila uvoz. Iako za to nema službene potvrde iz kineskih izvora, procjenjuje se da reciklaža nije posao koji bi donosio dovoljnu zaradu da bi bio poticajan privatnim investitorima.

Ukratko, ako se stvari pažljivije promotre, postaje jasno kako je plastika samo materijal, dok je ono što ugrožava naše živote način proizvodnje, odnosno ekonomski sustav. Neracionalno korištenje plastike je svakako ozbiljan problem zbog kojeg se treba zabrinuti, i iz zdravstvenog i iz ekonomskog i iz ekološkog aspekta. No njegovo će rješavanje izgleda

zahtijevati ozbiljniju intervenciju od potrošačkog bojkota.

Izvor: bilten.org